

NOVO MESTO, 13. februarja 1953

STEV. 6. LETO IV.
 IZDAVNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA
 Lastniki in uredniki: Okrajni odbor OF Crnomelj, Kočevje in Novo mesto. Uredništvo in uprava: vodni urednik Tone Gošnik. Uredništvo in uprava: Novo mesto. Cesta komandanta Staneta 13. Poštni predal 13. Telefon uredništva in uprave 127. Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181. Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din. Tisk tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKBAJEV

POTRJEJEN JE DRUŽBENI NAČRT in sprejet okrajni proračun

196 milijonov za proračun, 74 milijonov za investicije v letu 1953

V petek 6. februarja sta se sestala na skupni seji oba Zbora okrajnega ljudskega odbora Novo mesto. Glavni točki dnevnega reda se sta bili potrditev družbenega načrta in sprejetje okrajnega proračuna za leto 1953. V skoraj sedemurni seji je okrajni ljudski odbor z malimi popravki potrdil predloženi družbeni načrt in sprejel okrajni proračun. Hkrati je rešil več drugih vprašanj upravnih in organizacijskih zadev ter sprejel zaključni račun za leto 1951 za bivši okraj Trebnje in Novo mesto.

Iz obširnega in utemeljenega predloga družbenega načrta, ki ga je podal podpredsednik OLO in predsednik Gospodarskega sveta tov. Maks Vale, je razvidno, da je v letu 1952 industrija na območju okraja izpolnila družbeni načrt z 101,4 %, kmetijstvo pa samo s 74,5 %, kar gre predvsem na račun slabe letine in elementarnih nezdog. Navzlic manjšemu pridelku pa so kmetje lani prejeli v okraju okrog 150 milijonov dinarjev več za prodane pridelke kot v letu 1951, ker so se cene posameznim pridelkom znatno dvignile.

Zanimiva je izpolnitev družbenega načrta v posameznih podjetjih. Tako je »Keramika« izpolnila le 20 % predvidenega načrta, opekarna Prečna 111 %, opekarna Prelesje le 64 %, tovarna igrač 125 %, mestna tkalnica 98 %, Kremen 108,9 % itd. Družbeni načrt so presegla tudi trgovska in gostinska podjetja, obrtništvo in gradbeno podjetje. Pri ustvarjanju akumulacije je industrija udeležena v okraju s 59 %, kmetijstvo z 20 %, obrt, go-

stinstvo in trgovina z 10 %, ostale panoge pa skupaj z 11 %.

Predlog okrajnega proračuna je podal predsednik okrajnega ljudskega odbora tov. Viktor Zupančič. Za okrajni proračun je predvidenih 195,738.000 din dohodkov in toliko izdatkov, poleg tega pa za proračun občinskih ljudskih odborov 50,426.000 din in za investicije 74,216.000 din. Sredstva iz okrajnega proračuna se dele: za prosveto in kul-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sprejeti okrajni proračun govori o krepitvi gospodarstva Bele krajine

Na drugi redni seji je okrajni ljudski odbor Crnomelj 7. februarja med drugim sprejel tudi okrajni proračun, katerega osnutek je predložil odbornik Alojz Hutar, utemeljil pa podpredsednik OLO in predsednik Gospodarskega sveta Niko Belopavlovič.

Letošnji okrajni proračun predvideva 160.000.000 dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov ter je znatno višji kot lanski. Narodni dohodek v Beli krajini je razmeroma zelo nizek napram drugim okrajem v Sloveniji. Okrajni proračun je zato odraz prizadevanja okrajnega ljudskega odbora za večjo gospodarsko dejavnost, zlasti pa za razširitev industrije iz lastnih virov. Zato predvideva proračun največ investicij v to svrhu. Tako je za razširitev okrajne opekarske določenih 10 milijonov dinarjev, za elektrifikacijo podeljeva 5 milijonov dinarjev, za dograditev prosvetnega doma v Crnomlju 4 milijone, za dom v Metliki 3 milijone, za dograditev sole v Ziljehem en milijon dinarjev. Osrednji problem Bele krajine je preskrba z vodo, to je gradnja vodovoda večjega obsega. Ta načrt bo zahteval težke milijone, gradili pa ga bodo postopoma več let. Za pripravljala dela novega vodovoda je okrajni ljudski odbor predvidel v letošnjem proračunu 3 milijone dinarjev. Za prosvetne ustanove je določenih v proračunu 39 milijonov dinarjev. Ta denar je predvsem namenjen za gradnjo dijaškega internata v Crnomlju, šole na Vinici in v Dragatušu in za ostale izdatke kulturno-prosvetnih ustanov.

Ker je za Belo krajino določen precejšen investicijski kredit iz republiškega proračuna za razširitev industrije, nekaj pa bodo v to svrhu prispevala podjetja sama, se bodo letos obstoječa podjetja močno razširila. Tako se bo povečala proizvodnja v rudniku Kanjarica, tovarni učilj, okrajni žagi »Zora«, invalidsko podjetje »Pletilstvo« pa bo zidalo novo tovarno, ki bo zaposlevala stokratnik toliko ljudi kot jih ima dosedanjih obrat. S tem se bo močno povečala proizvodnja. Tudi belokranjska livarna bo povečala svoj obrat za 100 %. Večji krediti so določeni tudi za kmetijstvo, za gradnjo gnojnih jam, silosov, rigolanje vinogradov in sadov-

njakov in pod. Lanska suša je povzročila kmetijstvu v Beli krajini za 120 milijonov dinarjev škodo.

Za občinske ljudske odbore je predvidenih v okrajnem proračunu 25 milijonov dinarjev, poleg tega pa bodo deležni dotacije na plačilu zaostankov dohodnin iz prejšnjih let do višine 80 %.

O predloženem proračunu so odborniki živo razpravljali in so bili edini v tem, da je treba razvijati in krepiti gospodarstvo na vseh področjih; zato so predloženi proračun v celoti potrdili. S proračunom se ni strinjali edino odbornik Lovro Rems, privatni obrtnik iz Crnomlja, češ da privatni obrtniki ne bodo zmogli svojega deleža, ker so baje že sedaj veliki reveži in si ne morejo kupiti niti polovice spodnjih hlač, jedo pa samo dvakrat na dan žgance. Temu privatnemu obrtniku so dostojno odgovorili delovni kolektivi »Zora«, rudnika Kanjarica in strojno pletilstvo, ki so si sami zvišali prispevek za skupnost.

V nadaljevanju seje so odborniki razpravljali tudi o drugih problemih, kot n. pr. o škodi po divjačini, o prekomernem izsekavanju gozdov in drugih gospodarskih zadevah. Mnenja so bili, da je treba divjega zajca proglasiti za nezaščitenega po lovskem zakonu, da bi ga vsak kmetovalec lahko pobijal na svojem posestvu, ker dela veliko škodo po polju in sadovnjakih. O predlogu za zvišanje zakupnine za lov bodo razpravljali na prihodnji seji. Sprejet je bil sklep, da je treba izsekavanje gozdov omejiti in preprečiti vsako tesanje lesa v gozdu, ker se s tem dela velika škoda in gre pri tem velik del lesa v odpadke.

Seja je bila razgibana zaradi vsestranskega sodelovanja odbornikov, ki so dokazali, da razumejo pomen nujno potrebnega gospodarskega razvoja Bele krajine na vseh področjih. Dejstvo je, da bo lahko Bela krajina upravičeno zahtevala pomoč iz republiških virov, če bo sama izkoristila sleherni možnost, da z lastnimi sredstvi dviga proizvodnjo in razširja proizvodne možnosti svoje mlade industrije, kmetijstva in ostalih vej narodnega gospodarstva.

Janez Vitkovič

Smučarske mladinske tekme v Kočevju

Dne 7. in 8. februarja so bile v Kočevju republiške smučarske tekme mladincev in mladinc in naslov prvaka smučarske zveze Slovenije. Organizacijo tekem je prevzel TVD »Partizan« Kočevje, ki je dokazal, da je kos pripraviti tudi prireditve večjega obsega. Tekmovalne proge za vse oddelke so bile izpeljane po lepih ledenih pod vnozjem Mestnega vrha. Svoje in vremenske prilike so bile izredno ugodne.

Za teke se je javilo sodniškemu zboru, katerega je vodil tov. Fajdiga Milan za zvezo in tov. Cuk Tone za Kočevje, 64 mladinc in mladinc iz cele Slovenije, ki so se borili za naslov prvaka. Uspehi so bili sledeči:

Mlajše mladinske na 2 km: 1. Rekar Marija, »Partizan«, Dovje-Mojstrana, 15,18. 2. Gregorčič Ljuba, »Ilirija«, Ljubljana, 16,28. 3. Kopitar Tatjana, »Partizan«, Kočevje, 17,21.

Mlajši mladinci na 4 km: 1. Janez Andrej, »Partizan«, Zirovnica, 15,23. 2. Komel Pavel, »Ilirija«, Ljubljana, 17,14. 3. Mikuš Marijan, »Rudar«, Idrija, 17,54.

Starejše mladinske na 4 km: 1. Belaj Amalija, P. D. Celje, 18,49. 2. Črne Marija, »Gozdar«, Gorje, 19,57. 3. Črne Cilka, »Janko Rš.«, Bled, 20,16.

Mlajši mladinci na 6 km: 1. Kordež Franc, »Partizan«, Kropa, 23,21. 2. Pogačar Marijan, »Gozdar«, Gorje, 23,22. 3. Lakota Franc, »Partizan«, Dovje-Mojstrana, 23,28.

Starejši mladinci na 10 km: 1. Pavčič Cveto, »Enotnost«, Ljubljana, 35,41. 2. in 3. mesto si delita Vadrjav Pavel, »Gozdar«, Gorje in Svet Bogdan, »Enotnost«, Ljubljana, 35,44.

V nedeljo so bile tekme v štafetnih tekih mladincev na progi 3x6 km. Tudi ta proga je bila speljana po lepih predelih vnozja Fridrihsteina. Sodniškemu zboru se je prijavilo 13 štafet po tri tekmovalce t. j. 39 najboljših mladinskih smučarjev. Konkurenca je bila zelo ostra, kar je razvidno tudi iz posameznih uspehov:

1. »Enotnost«, Ljubljana — Pavčič Cveto, Svet Bogdan in Ovtak Janez — 1,94:49. II. »Gozdar«, Gorje — Urevo Milan, Vodnjav Pavel in Pogačar Marijan — 1,05:53. III. »Ilirija«, Ljubljana — Stupar Janez, Lenarčič in Brezovšek Viktor — 1,06:04.

Popoldan so se pričele tekme v amuških skokih, katerim je prisostvovalo veliko številno mešanico, ki so z navdušenjem spremljali borbo najboljših mladih skakalcev. Skakalno tekmo je vodil tov. Šramel Bogo od Smučarske zveze. Za skoke se je prijavilo 26 tekmovalcev. Skakalnice je otvoril domači skakalec Andovlec Janez, ki je tudi uredil celotno organizacijo za skakanje. Za

ŽREB JE ODLOČIL

V petek 6. februarja dopoldne je bilo v sejni dvorani OLO Novo mesto javno žrebanje daril novoletnega nagradnega žrebanja Dolenjskega lista. Izžrebani so bili:

I. skupina:

1. kuhinjska oprema — Požek Jože, Dobljčka gora, p. Crnomelj;
2. divan — Grabrijan Ivan, Dragoš št. 4, p. Gradac v Beli krajini;
3. 3,40 m kamarna — Zafred Milica, Brod 17 pri Novem mestu;
4. 3000 kosov zidne opeke — Turk Ana, Smihel št. 1. pri Novem mestu;
5. prašič — Bovhan Francka, Ostrožnik 6, p. Mokronog;
6. Zložljiva vrtna garnitura — Švare Gvidon, Metlika 257;
7. sobna lončena peč — Lušin Stanko, nameščeneec, Crnomelj;
8. ročni voziček — Gazvoda Jože, Pristava 2, p. Stopiče;
9. par moških gozdarjev — Cvetkovič Jože, Novo mesto, Okrajna zadružna zveza;
10. par ženskih čevljev — Zupanič Josipina, učiteljica, Podzemelj, p. Gradac v Beli krajini;
11. dve moški srajci — Fabijan Viktor, Gor. Sušice 9, p. Toplice na Dolenjskem;
12. 100 kg krompirja — Zugelj Martin, Trdinova 15, Novo mesto;

II. skupina:

1. dva prašička — Trček Anica, Primostek 23, p. Metlika;
2. par moških čevljev — Valant Miroslav, ul. komandanta Staneta št. 26, Novo mesto;
3. par ženskih čevljev — Miklič Franc, Liebenau — Nienburg, Zah. Nemčija (darilo dobi plačnik: Miklič Antonija, Mačkovec 22 pri Novem mestu);
4. ženska volnena jopica — Muhvič Vladimir, Bezgarji, p. Osilnica;
5. otroška volnena jopica — Reitz Alojz, urar, Novo mesto, Glavni trg št. 19;
6. pletena košara in otroški stolček — Zagore Frank, 8625 E. Live oak San Gabriel, California, USA;
7. košara za perilo — Štamfelj Jože, Zurge 12 p. Osilnica;
8. moška srajca — Rus Jože ml., Zužemberk 147;
9. knjigi: Marx, Kapital, Terčak, Živi zid — Bučar Anica, Selišče 7, p. Dol. Toplice;
10. moška srajca — Nahtigal Ana, Trebelno 16 pri Mokronogu;
11. moška srajca — Gruden Ivan, Novo mesto, Sukljetovala 19;
12. dve steklenici pelinkovca — Adlešič Niko, Perudina 20, pošta Vinica v Beli krajini.

Tolažilne nagrade:

1. kompletna dojenčkova oprema — Škofijski ordinariat, Ljubljana, Pred škofijo št. 4;
2. moška srajca — Trgovsko podjetje »Prehrana«, Novo mesto;
3. dve knjigi: VI. kongres KPJ, Hainchelin: Izvor religije — Simonič Janez, Podreber 4, pošta Semič;
4. steklenica pelinkovca — Hočvar Boltežar, Višnje 12, p. Zagradec.

Člani komisije — naročniki Dolenjskega lista:

Jeraj Jože, Veliki Gaber 56
 Fir Regina, Metlika
 Kovačič Marija, Trška gora 16, p. Otočec ob Krki.

Uredništvo in uprava

KOMUNISTI OBČINE VELIKE LAŠČE SO PREGLEDALI SVOJE DELO

V nedeljo 1. februarja so se zbrali k drugi občinski konferenci ZKS člani osnovnih organizacij iz območja velikaške občine. Tu deluje 11 osnovnih organizacij Zveze komunistov Slovenije.

Najboljše delo v občini so doslej pokazali komunisti v Krvavi peči, kjer se njihova aktivnost pozna na vsakem koraku in uživa zaupanje vseh prebivalcev. Tudi osnovna organizacija v Velikih Poljanah dobro utrjuje svoje odnose. Pred kratkim je imela odprt partijski sestanek, na katerem je bilo 120 ljudi kljub mali naseljenosti tega predela. — Na konferenci so delegati poudarili, da se nekatere organizacije še vedno niso osamosvojile v svojem delu. Zanimarjen je tudi odnos do sprejemanja novih članov v vrste ZKS, predvsem iz vrst mladine. Člani osnovne organizacije ZKS iz Karlovice so med ostalim poročali, da so z aktivnim delom v kratkem času uspeli izboljšati politično in ostalo dejavnost v kraju. V novo ustanovljenem kulturno-umetniškem društvu sodelujejo vsi mladinci.

V Krvavi peči je uspela osnovna organizacija ZKS zaaktivirati vse prebivalstvo za gradnjo šole.

Na konferenci so komunisti sklenili, da bodo z vsestranskim izobraževanjem in s stalnim političnim delom med množicami dvigali lik ljudstvu prednega komunista. Pomagali bodo občinskemu ljudskemu odboru pri gospodarskih nalogah kraja, z aktivnim sodelovanjem v kulturno-prosvetnem delu pa bodo nudili pomoč mladini. — Izvoljen je bil novi 15-članski občinski komite, ki si je izbral za sekretarja Slavka Purkarta, nosilca spomenice 1941, za člana sekretariata pa tovariše Branka Golobca, Ivana Bucika, Jožeta Gačnika in Toneta Mileka. —gb—

RAZPIS SLUŽBENIH MEST

Ljudski odbor mestne občine Novo mesto razpisuje:

mesto občinskega tajnika. Zazelen predizobrazba je pravna fakulteta in vsaj petletna pisarska praksa;

mesto gradbenega referenta s srednje-tehnično izobrazbo in petletno prakso v operativni;

mesto finančnega referenta. Izobrazba srednješolska (gospodarska).

Prednost imajo prosilci z davčne prakse.

Plača po zakonu o državnih uslužbenih. Nastop službe s 1. marcem 1953. Prošnje morajo biti pisane lastnoročno, priložen naj bo kratak življenjepis. Prošnje morajo biti predpisno kolekovane.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!
 Ivančič Alojz, l. r.
 Predsednik:

Obiščite sobotno prireditev TVD »Partizan« Novo mesto

Naš list je že poročal, da so priprave za prireditev dne 14. t. m. v polnem teku. Od prirediteljev smo izvedeli, da pripravljajo marsikatero presenečenje za udeležence. Ker pa ne smemo vsega vnaprej povedati, vas vabimo, da se v soboto zvečer zanesljivo udeležite prireditve v vseh prostorih doma »JLA« in se prepričate o iznajdljivosti novomeških fiskulturnikov. Pridite, ne bo vam žal!

Vremenska napoved

za čas od 12. do 22. februarja 1953

Okrog 12. februarja sneg. V naslednjih dneh jasno in izredno hud mraz, ki bo od 16. februarja dalje postopoma popuščaj Okrog 18. in 21. februarja zopet nekaj snega. Takoj nato jasno in poostritev mraza.

Na povabilo indijske vlade je v začetku decembra 1952 odšla na prijateljski obisk v Indijo jugoslovanska misija dobre volje. V delegaciji je bila med drugimi tudi poslanec novomeškega okraja v Zvezni ljudski skupščini, tovaršiča Vida Tomšič. — Na sliki: otroci neke indijske vasi recitirajo jugoslovanskim gostom pesmico.

Mesto ob vodi - brez vode

Kratke vesti

Predsednik republike maršal Tito v Sloveniji

Povsem nepričakovano je v nedeljo prispel v Ljubljano predsednik FLRJ tovariš Tito. V nekaj minutah se je zbral pred vladno palačo v Ljubljani velika množica ljudi, ki ga je pristrčno pozdravljala. Visokega gosta je najprej pozdravil predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije tovariš Marinko, nakar se je predsednik tovariš Tito v prostori vladne palače razgovarjal s političnimi in kulturnimi delavci ter predstavniki delovnih kolektivov in Jugoslovanske ljudske armade.

Zvečer si je tovariš Tito ogledal v Ljubljani Operi predstavo Verdijeve »Traviata«. Se ves naslednji dan je ostal v Ljubljani. Dopoldne je maršal Tito odšel na lov pod Begunjsko, popoldne pa se je vrnil v Ljubljano. V spremstvu tovariša Mihe Marinka je napravil kratek sprehod po mestu. Povsod so priljubljenega gosta ljudje zelo pristrčno in navdušeno pozdravljali. V torek je tovariš Tito zapustil Ljubljano in se vrnil v Beograd.

V vsako hišo dobro knjigo

V nedeljo, 8. februarja, je bil v Ljubljani ustanovljen občni zbor Prešernove družbe. Naloga te družbe bo, izdati čim boljše slovenske knjige, tako da bo dobra knjiga prišla v sleherno slovensko hišo. Ze deslet je mnogo podjetij, ustanov, organizacij in posameznikov pristopilo k ustanovnim prispevki ter tako pomagalo ustvariti družbi osnovna obratna sredstva. Za predsednika družbe je bil izbran tov. Boris Zihel, predsednik Sveta za znanost in kulturo LRS, za podpredsednika pa književnik Miško Kranjec.

Prešernova družba bo gotovo mnogo pomagala k razširitvi slovenske knjige in k razvoju slovenske kulture sploh.

Volitve zveznih poslancev bodo najbrž 24. maja

Podpredsednik zveznega Izvršnega sveta Moša Pijade je pretekli teden na tiskovni konferenci seznanil novinarje z načrtom zakona o volitvah ljudskih poslancev v zvezno skupščino. Omenil je, da bo najbrž konec februarja skupščina razpuščena. Nove volitve bodo bržkone 24. maja, volitve

v svete proizvajalcev pa bi se končale do 31. maja. Nova Ljudska skupščina bi se tako sestala prve dni junija.

Važen znanstveni zavod smo dobili

V nedeljo, 8. februarja, so odprli v Ljubljani Fizikalni inštitut, ki se imenuje po znanem slovenskem fiziku Jožetu Stefanu. Ta inštitut pomeni nov korak v razvoju znanstvenega dela na področju sodobne fizike.

Vremenska katastrofa v severozahodni Evropi

Ves svet je pretekle dni pretresla novica o velikih poplavih v Angliji, Belgiji in Nizozemski. Silen vihar je butal visoke valove čez nasipe in morskava voda je v kratkem preplavila skoraj 200.000 ha plodne zemlje. Najhuje je prizadeta Nizozemska, kjer je po nepopolnih podatkih izgubilo življenje nad 1400 ljudi, v valovih je utonilo okoli 30.000 glav govedi, 60.000 prebivalcev pa je izgubilo vse premoženje. Ker je bil v tem času hud mraz, so ljudje mnogo trpeli. Nevarnost poplav še ni popolnoma minila. Z vso vneto zdaj popravljajo poškodovane nasipe, da bi zmanjšali nevarnost novih poplav. Vremenoslovci napovedujejo, da je verjetnost za nove viharje okoli 16. februarja. Kmetje so močno prizadeti zaradi tega, ker pokriva področje, s katerega je odtekla voda, debela plast soli. Taka polja pa so primerna za obdelovanje šele čez dve leti.

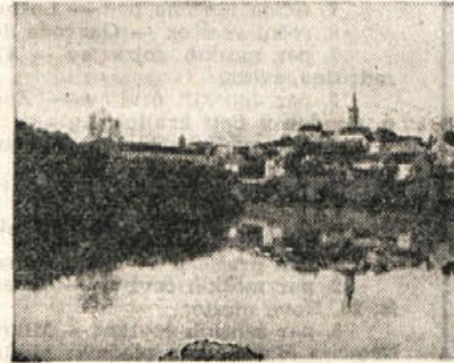
Pozdravite svojce v tujini s "Dolenjskim listom"! Naročite jim ga - bvažejni vam bodo za pozornost!

»Električni« ribolov

Člani inštituta za oceanografijo in ribarstvo vlade FLRJ so pred kratkim izvedli poskusni ribolov na Jadranu s posebnimi električnimi aparati. Dve ribiški ladji, na katerih so bili montirani ti aparati, sta ujeli veliko množino rib. Vse ribarske zadruge in podjetja na Jadranu se zanimajo za ta novi način ribolova, ker so prvi rezultati pokazali, da bo zelo rentabilen. Z električnimi aparati natančno ugotovijo, kje so velike skupine rib.

na minuto kot leta 1936, ter enako glavno dovodno in razvodno omrežje kot pred 50 leti. Razlika je le ta, da se v tem iztrošenem omrežju izgubi približno 40% od celotne načrpane količine. Pripomniti je treba, da so se zahteve potrošnikov po vodi zelo povečale in da ima mesto z okolico danes 6200 potrošnikov, pri tem pa niso všteti potrošniki Bršljina in železniške postaje z okolice, ker se ti oskrbujejo zasilno z vodo iz Krke in preko železniške črpalke, ločeno od ostalega omrežja.

Ne glede na to, da si danes ne moremo zamisliti napredka v pogledu osebne higijene in zmanjšanja bolezenskih okužb človeka, niti ne čistoče mesta kot celote, se dela naši skupnosti občutna gospodarska škoda zaradi pomanjkanja vode. Vzemimo same čas, ki ga porabijo naši delovni ljudje v poznih nočnih urah, da si nalovijo nekaj litrov vode namesto da bi počivali. Če vzamemo, da le 1000 prebivalcev izgubi po 2 uri za preskrbo z mini-

malno količino vode, potem predstavlja to v enem letu 734.000 ur popolnoma izgubljenega časa, pri tem pa se je tudi zmanjšala delazmožnost ljudi. Ne bom navajal, kakšne težkoče dela pomanjkanje vode v bolnici in drugih obratih in ustanovah, kajti že gornje navedbe dovolj jasno govore, da je treba slej ko prej rešiti vprašanje preskrbe mesta in okolice z vodo temeljito in perspektivno.

Kakšne možnosti obstajajo za rešitev tega vprašanja? Vsekakor obstaja mnogo zamisli in predlogov tako iz predvojnne in povojne dobe, ki jih ima uprava vodovoda v Novem mestu. Pripomniti pa je treba, da predvidevajo vsi predlogi ogromne investicije, vsled česar tudi niso realizirani. V bistvu pa gre predvsem za dve zamisli:

Prva zamisel obstaja v tem, da se zajeti še ostali rezervni izvirek v Stopičah, s čimer bi se povečala dobava vode na 1600 lit/min. Nadalje bi bilo potrebno položiti 5 km dolg nov cevovod od Stopič do Novega mesta, izpolniti in razširiti razvodno omrežje v

mestu ter zgraditi nove večje rezervoarje za vodo. Na ta način bi krili potrošno vodo v perspektivi z razvojem mesta za dobo 15 do 20 let. Vendar pa bi v tem slučaju ostale vse vasi ob strugi Težke vode v poletnih mesecih brez vode (zaradi povečanja zajezitve).

Druga zamisel obstaja v tem, da bi črpali vodo iz Krke nekeje nad železniško postajo ter jo po 1-1,5 km dolgem tlačnem cevovodu vodili v velik rezervoar na Klemenčičevem hribu, od koder bi se voda razlivala po bližnji okolici in mestu. V tem primeru bi bil problem preskrbe vode perspektivno rešen. Slaba stran rešitve pa je v tem, da bi bile za izvedbo te zamisli potrebne večje investicije, kajti zgraditi bi bilo treba hladilne naprave za vodo. Te večje investicije pa bi se po mojem mnenju izplačale, kajti pri tej izvedbi bi nampram prvi nastali ogromni prihranki na električni energiji in vzdrževanju vsled krajšega tlačnega cevovoda. Po tem načinu bi bila tudi dana možnost, da bi z vodovodnimi napravami, ki obstoje v Stopičah, lahko rešili problem oskrbe z vodo vseh podgorjanskih vasi, kar bi pomenilo ogromen napredek za nadaljnji gospodarski razvoj teh predelov.

Ni moj namen o teh vprašanjih dati ocen, pač pa sem hotel pokazati, da tu ne gre za male stvari, pač pa v enem kot v drugem primeru za ogromne vsote denarja in dela.

Iz vsega, kar sem navedel, sledi, da bo moral Ljudski odbor mestne občine ali Okrajni ljudski odbor Novo mesto pristopiti k perspektivni rešitvi tega problema in si zagotoviti potrebna finančna sredstva na ta ali oni način.

Želel bi, da bi se k mojim pomanjkljivim navedbam oglasili tudi drugi, tako prizadeti kot strokovnjaki in zdravniki, skratka vsi, ki jim je pri srcu napredek mesta in želja, da bi s svojimi predlogi pomagali rešiti to težavo.

Peter Ivanetič, študent TVŠ

Z 2. seje OLO Novo mesto

(Nadaljevanje s 1. strani)

turo 58.645.000 din, za ljudsko zdravstvo 7.590.000 din, za socialno zaščito 48.400.000 din, za državno upravo 72 milijona 308.000 din in za proračunsko rezervo 8.795.000 din. Iz proračuna investicij, ki znašajo 74.216.000 din, je predvideno: za elektrifikacijo podjetja 10 milijonov din, za šole 20 milijonov, za komunalna dela 7 milijonov, za regulacije in melioracije 3 milijone, za komunalne in stanovanjske gradnje v Novem mestu 27 milijonov 778.000 din in za rezervo 6 milijonov dinarjev.

Po poročilih in predlogih se je razvila živahna razprava, v kateri so sodelovali člani obeh zborov. Po predlogu družbenega načrta in predlogu dohodkov je predvideno, da je okrajni ljudski odbor udeležen do višine 50% fonda za prosto razpolaganje, ki ga ustvarijo podjetja. Zastopnik tekstilne tovarne, član Zbora proizvajalcev tov. Janko Kastelic je predlagal, da bi v tem oziru napravili pri njihovem podjetju in jim pustili ves fond za prosto razpolaganje, ker nameravajo graditi stanovanja oziroma jih že grade. Ta fond znaša letos 6 milijonov dinarjev. Njegov predlog je bil pozneje pri glasovanju zavrnjen. Proizvodnja strešne opeke v okrajni opekarni Zalog je odvisna od kredita 4-5 milijonov dinarjev, ki jih potrebujejo za postavitev sušilnih lop, zato je njihov zastopnik tovarne predlagal, naj bi okrajni ljudski odbor dal ta sredstva iz svojega proračuna, ker bi se ta znesek povrnil že v dveh letih. Ker so okrajna investicijska sredstva že tako skromna, temu predlogu niso ugodili pač pa priporočili podjetju, da najame potreben kredit pri Narodni banki. Če bodo pravočasno postavili sušilne lobe, bodo lahko že letos dali na trg okrog 800.000

komadov strešnikov, kar bi zadostovalo za potrebe okraja, opeka pa bi bila znatno cenejša kot uvožena iz drugih republik. S povečanjem produkcije bi lahko dali zaposlitev tudi večjemu številu novih delavcev. Člani ljudskega odbora so pozdravili prizadevanje delovnega kolektiva za razširitev produkcije.

Predsednik občinskega ljudskega odbora Dolenjske Toplice tov. Sobar se je zavzemal, da bi njihovi občini pustili večji odstotek dohodkov, ker imajo še nekaj del nedokončanih iz lanskega leta. Nasprotno pa je predsednik občinskega ljudskega odbora Sentjerneje tov. Dodo Majzelj bil mišljenja, da so Toplice že lani veliko dobile in naj pride sedaj na vrsto Sentjerneje. Menil je, da je sredstva za obnovu Toplice v lanskem letu dal okraj, kar seveda ni točno. Ta sredstva je preskrbel Glavni odbor Zveze borcev. Na splošno so posamezni odborniki, ki so se oglašali v razpravi, zastopali predvsem lastne lokalne interese in so premalo upoštevali skupne interese okraja kot celote. To se je zlasti videlo pri razpravi o davkih. Vsak je trdil, da je v njihovi občini davčni predpis višji kot v sosednji občini. Ljudski odbornik tovariš Rajer iz Straže je trdil, da je predpis v njihovi občini mnogo višji kot v prečenski, v Dolenjskih Toplicah pa spet trdijo, da so davčni zavezanci v občini Straža mnogo manj obremenjeni kot pri njih. Zastopnik občine Sentjerneje je trdil podobno za Prekopo, ki je pri lanski reorganizaciji prišla v okraj Krško. Povedal je tudi, da se veliko gospodarjev na Prekopi, zlasti pa množične organizacije ne strinjajo s tako razmejitvijo med okraj in zahtevajo, da se priključijo njihova vas k občini Sentjerneje. Na prošnjo prebivalcev Prekope je dal predlog, da okrajni

ljudski odbor to zadevo ponovno predloži ljudski skupščini Slovenije v produčev.

V razpravi o kmetijstvu so posamezni odborniki predvsem predlagali podporo kmetijstvu za nakup umetnih so bili mnenja, da je treba predvsem gnojil po znižani ceni. Odborniki pa dobiti kredite za gradnjo gnojišč in gnojnih jam ter pričetki z melioracijami travnikov in pašnikov, ker bi s tem pridobili več dobrih domačih gnojil in več krme.

V nadaljevanju seje je bilo sprejetih več sklepov in predlogov. Okrajne lekarne v Novem mestu, Trebnjem in Mokronogu postanejo ustanove z lastnim financiranjem, prav tako okrajni Zdravstveni dom ter kmetijski šoli Grm in Mala Loka. Ustanova s samostojnim vzdrževanjem je tudi novomeška bolnišnica. Ustanovljena je okrajna Uprava za ceste in imenovan okrajni cestni odbor in šef cestne uprave. Sprejet je bil sklep, da se v okraju do nadaljnjega pobira po dva dinarja od kilograma prodanega mesa za fond za zatiranje živalskih kužnih bolezni, vendar pa se meso v prodaji ne sme podražiti. Prav tako je bil sprejet sklep, da trgovska podjetja prispevajo po 1,5% od plačnega fonda za izobrazbo strokovnih kadrov v trgovini. Ukline se okrajno podjetje Zaga na Dvoru, predlog za ukinitve gostinskega podjetja v Trebnjem pa je bil zavrnjen. Studijska knjižnica v Novem mestu se preimenuje v »Studijsko knjižnico Mirana Jarca«. Za šefa cestne uprave je bil imenovan tov. Slavko More, za upravnik Zdravstvenega doma tov. dr. Tone Hočvar, za upravnika kmetijske šole na Mali Loki pa ing. Metod Koprivšek. Rešenih je bilo še več manjših upravnih in osebnih zadev.

S člankom tov. Petra Ivanetiča začnemo javno razpravljanje o vprašanju novomeškega vodovoda in vabimo k sodelovanju naše strokovnjake, zdravnike, higienike in prebivalce mesta, da svetujejo, oziroma sporočijo svoje mnenje o tem prevzemanju vprašanju, ki se ga je oddelčilo Ljudski odbor mestne občine v celoti rešiti.

Uredništvo.

Dolenjska, polna prirodnih lepot, polna zgodovinskih in kulturnih spomenikov, zibelka slovenskih partizanov, si silno počasi utira pot iz zaostalosti.

Res je, da je v mnogih vaseh zasvetila električna luč, da so bile zasilno popravljene prometne žile, da je bila obnovljena maloštevilna industrija. Res pa je tudi, da človek na vsakem koraku sreča rane pretekle vojne, ki še niso zaceljene. Kogar je zanesla pot v ta del Slovenije, se je o tem lahko prepričal na lastne oči. Vsekakor bo lahko tudi ugotovil, da prav to zaostalo Dolenjsko ni zajela doba naše splošne industrializacije in izgradnje oziroma, da se bolj točno izrazim: le malo v primerjavi z ostalimi predeli naše države.

Ni moj namen o tem razpravljati na široko, še manj pa iskati vzrokov za to, pač pa bi hotel napisati nekaj misli v zvezi s preskrbo prebivalcev Novega mesta in bližnje okolice z vodo.

Novo mesto je dobilo vodovod leta 1903 s črpalno postajo v Stopičah. Voda je pritekala po 5 km dolgem cevovodu v rezervoar na Grmu, od koder se je razlivala proti mestu. Takratni račun je predvideval oskrbo Novega mesta in okolice z 2000 prebivalci z dnevno uporabo do 80 litrov na osebo. Projekt je predvideval, da bi bile vodovodne naprave maksimalno izkoriščene po 30 letih, ko bi število potrošnikov naraslo na 4100. Praksa pa je pokazala povsem drugačno sliko. Zaradi povečane potrošnje so se že leta 1924 začele težkoče s preskrbo prebivalstva z vodo. Nadaljnji razvoj mesta je primoral takratno mestno občino, da je leta 1936 nabavila novo črpalno z zmogljivostjo 1200 lit/min, s čimer pa je bil le zasilno rešen problem preskrbe mesta ter okolice z vodo. Prišla je vojna, črpalne naprave so bile razstreljene in mesto večkrat bombardirano, vsled česar se je vodovodno omrežje močno razrhljalo in je postalo pretresno.

Kljub prizadevanju ljudske oblasti, Uprave mestnega vodovoda ter posameznikov od osvoboditve pa do danes ni uspelo vzpostaviti vodovodne naprave v predvojno stanje, zaradi česar dve tretjini mesta trpita pomanjkanje vode, v poletnih mesecih pa so nekateri predeli mesta sploh brez nje ali pa so je deležni le kakšno uro sredi noči.

Tako ima danes Novo mesto z okolico vodovod z zmogljivostjo 1200 litrov

Popravki k družbenemu planu okraja Novo mesto za leto 1953

Družbeni plan OLO Novo mesto, ki je bil v osnutku objavljen v Dolenjskem listu dne 23. jan. 1953, je bil sprejet na II. seji OLO 6. februarja 1953 potem, ko so bili sprejeti naslednji popravki oziroma dopolnila:

I. poglavje:

Skupni družbeni bruto produkt (v tisoč dinarjih) gospodarstva v okraju znaša 3.378.163 din, od tega: amortizacija 359.437 din, sklad plač 1.829.293 din in akumulacija s skladi 1.194.743 din. Sprememba je nastala zato, ker se je iz doseganja lesne industrije izločila eksploatacija gozdov ter znašata postavki za: Lesno industrijo 162.938 din (skupni družbeni bruto produkt), za gozdarstvo pa 92.060 din.

II. poglavje:

Na področju OLO se bodo formirala v letu 1953 naslednja sredstva: Akumulacija in skladi drž. podjetij: 833.687 din, prometni davek 79.894 din, dohodnina 196.000 din in ostali dohodki 17.600 din, skupaj 1.147.911 din.

Popravek

Popravljamo pomoto, nastalo v članku o gasilstvu v novomeškem okraju v 5. številki našega tednika. Gasilski dom si je postavilo prostovoljno gasilsko društvo v Repčah, krompir, nabran za gradnjo gasilskega doma, pa je bil zaplenjen gasilcem v Račjem selu.

III. poglavje:

Ker ostane okraju v celoti dohodnina kmetijskih gospodarstev, znaša le-ta v okrajnem proračunu 130.000 din.

IV. poglavje:

Sredstva, razpoložljiva na področju okraja, bodo razdeljena takole:
1. Skupna sredstva: 329.390
2. Razdelitev:
na družbene sklade 246.164
od tega:
okrajni proračun skupaj 195.738
v tem:
prosveta in kultura 58.645
ljudsko zdravstvo 7.590
socialna zaščita 48.400
državna uprava 72.308
proračunska rezerva 8.795
Proračuni občin:
Investicije (iz sredstev okraja) 74.216

V. poglavje:

Skupna vrednost investicijske graditve znaša 74.216 din (v tisočih din) in gre v celoti v korist družbenega standarda. Investicije OLO znašajo 46.438 din in so namenjene: za šole 20.000, za elektrifikacijo 10.000, za regulacijo voda 8000, za komunalno dejavnost 7000 in za invest. rezervo 6438 din. Poleg teh investicij, namenjenih za prosveto in komunalno dejavnost podjetjskih občin, pa bo razpolagal ljudski odbor mestne občine Novo mesto z zneskom 27.778 din za stanovanjske in komunalne potrebe mesta.

VI. poglavje:

Stopnja akumulacije in družbenih skladov se spremeni oziroma določi pri naslednjih podjetjih: LIP Novo mesto — na 149, Gozdno gospodarstvo Novo mesto — na 88, Mizarstvo Novo mesto — na 65, Mehanična delavnica, Trebnje — na 55.

Gospodarski svet OLO Novo mesto

FRANCEK SAJE

PREZIR IN OBUP - usoda belih emigrantov

Sedaj pa Rožman za zblizanje emigrantov z izseljenci svetuje svojim ljudem, naj poglobijo psihološko znanje in se na nove načine skušajo približati staronaseljencem.

V ta namen so njegovi sodelavci v Argentini lani ob šestdesletnici prvega katoliškega shoda v Ljubljani organizirali »slovenski katoliški shod v izseljenstvu«, ki pa je po pisanju goriskarje »Katoliške glasne ostale le »katoliški shod begunskih Slovencev v Argentini«. Drugače se tudi ni moglo zgoditi, ker so bili pridilijci in govorniki le slaboglasni beli emigranti: dr. Odar, dr. Lencék, dr. Abčün, Rudolf Smersu, Franc Kremžar in Bogomil Remec.

Razen splošnega zaničevanja, osamelosti, bede in negotovosti razjeda bele emigrante še druga nadloga — razdori in zmešnjave v njihovih redkih vrstah. Dele se po starem med klerikalec in liberalce, ti zopet med »stare« in »mlade«, znotraj teh skupin pa je še precej raznih frakcij, da se je v tem novodobnem Babilonu kar težko znajti.

Stari voditelji klerofašistične Slovenske ljudske stranke in belogardistične »protikomunistične skupnosti« okrog dr. Kreka so kot dolgo-

letni »narodni voditelji« in »vladni ljudje« hoteli tudi v emigraciji zasedati nove »vladne« pozicije. Zato so v Ameriki in Argentini polastili raznih katoliških lig in klerikalnih časopisov. V njih ta skupina širi svojo belogardistično propagando in po pisanju »Taborca« »obračunava s tistimi, katere ima za svoje nasprotnike in tekmece«. To so predvsem strazarji okrog dr. Cirila Zebota, ki jim dr. Krek meče v obraz, da so »že med vojno skušali rušiti slovensko demokratično protikomunistično skupnost in nadaljujejo ta posel v emigraciji«. Dekan Škerbec jih pa celo razglašuje za nacistične špijone.

Strazarji, ki so med okupacijo zagovarjali ustanovitev katoliške srednjeevropske federacije, so 1946. leta pod vodstvom dr. Cirila Zebota ustanovili v Rimu »Akcijski odbor za samostojno in suvereno slovensko državo«. Po preselitvi čez »veliko lužo« so 1950. leta v Chicagu začeli izdajati listič »Slovenska država«. Nekaj strazarjev v Trstu z Mirkom Javornikom pa je predlaskim izdalo zbornik »Taborca«, v katerem so izpovedali četvorno razočaranje: nad »sedanjim vodstvenim slojem« v emigraciji,

nad svojo dosedanja politično usodo, nad slovenstvom in nad Zahodom. »Katoliški glas« v Gorici je sodelavec »Taborca« sprva pozdravil in pohvalil, nato pa jih je s tržaško liberalno »Demokracijo« krepko lopnil po glavi.

Kljub temu pa je tržaška skupnica strazarjev z novimi zavezniki pred kratkim spet stopila na plan z zbornikom »Stvarnost in svoboda«, ki so ga uredili strazar Vinko Beličič, krščanski socialce in dezertir Franc Jeza ter liberalce Borut Zerjav. V njem so »mladinski« emigranti izpovedali precej krivoverstev, ko so brez vsakega spoštovanja »starinarim« očitali »sblaznost in naravnost samomorilstvo«. Jadicujejo tudi, ker »ni bila mogoča drugačna oblika aktivnega boja proti okupatorju, kakor samo v vrstah Osvobodilne fronte ali pa odkrito sodelovanje z okupatorjem«. Sedaj se navdušujejo za Zebotovo »Slovensko državo«. Taka klerofašistična sposebna slovensko-tržaška država pa naj bi bila v sklopu vatikanske Zdržene Evrope.

Goriški »Katoliški glas« je 16. oktobra ostro reagiral s člankom: »Stvarnost«, ki razdira — »Svoboda«, ki zasužnjuje. V njem ugotavlja: »O lanskem zborniku vemo, koliko zmešnjave je razsejal med vse zamejske Slovence, o letošnjem zborniku pa moramo reči, da ne seje le zmešnjave, ampak kar pohujšanje.«

Ko »Katoliški glas« oceni posamezne članke, zapiše hudo grožnjo strazarjem in njihovim novim zaveznikom:

»Naši mladi se morajo zavedati, da Primorska ni Amerika ali Argentina in da politično vodstvo na Primorskem gre le Primorskim Slovincem, ki tu živijo...«

Našim mladim je sedaj že drugič spodletelo in zelo verjetno je, da bodo poskusili še v tretje. To pa pomeni, da bo moral vstati Mahnič in očistiti hram Gospodov...«

Krekova »Slovenija« v Ameriki pa ostro napada slovenske klerikalec v Trstu in jih obtožuje celo za filokomuniste, ker so po načelu, da »politično vodstvo na Primorskem gre le Primorskim Slovincem, ki tu živijo«, iz vodstva Slovenske krščanske socialne zveze v Trstu pometali belogardistične emigrante. Proti tem »hudim javnim obtožbam« so slovenski duhovniki goriske nadškofije sprejeli protestno izjavo, s katero so odklonili emigrantska natolečevanja.

Le v enem Vatikan ustvarja enotnost belih emigrantov — v borbi proti jugoslovanski državi. A tudi v tem se kosajo predvsem kot tekmeči, saj po priznanju »Stvarnosti in svobode« — »hočejo ti ljudje postati ministri«, toda celo sami — »premalno verujejo v to možnost!«

Marsikaj bi še lahko napisali o komediji zmešnjav belih emigrantov, ki z lučjo ob belem dnevu drug pri drugem iščejo grešnega kozla za svojo zlo usodo v emigraciji, kjer zavrženi hiraajo in po Rožmanovi »božji volji« tonejo v tujem morju.

(Konec)

